

Posudek oponenta diplomové práce

Lukáš Svoboda, *Postava učence ve filozofii Friedricha Nietzscheho*

Jedná se o zmatečnou a špatně napsanou práci na téma, které je přitom vědně a doposud nepřilíš diskutované. Postava učence je v díle Friedricha Nietzscheho přítomná snad ve všech fázích jeho vědně se vyvíjejícího myšlení, a proto skýtá jednu k „konstant“ v jeho nesnadném literárním korpusu, ke kterým se lze vždy vracet a sledovat, proti čemu ji tentokrát postaví. Je to téma tím zajímavější, že samotný Nietzsche přeci byl super talentovaný učenec, takže píše-li o učenci, píše svým způsobem sám o sobě a o tom, jak se vyvinul v „pokročilejší“, tzn. *zdravější* formu, čímž pro nás chce být inspirací a „role model“. Nejen, že s tím souvisí Nietzscheho pojetí vzdělanosti (autor zcela ignoruje sice posthumní, ale zásadní texty typ *Budoucnost našich vzdělávacích institucí* apod.), dějin či historie, ale zejména i toho, co je to filosofie a *kdo* je filosof.

Hned úvodní pasáž Nastínění dobových souvislostí (s. 6 n.) je tak povrchní a slabá, že hraničí s karikaturou. Autor snad nemůže myslet vážně, že řekl *cokoliv* o dobovém kontextu. Kontextu čeho? Vždyť se neuvádí ani žádný materiál. To jsou jen dojmy a žádné pojmy.

Daleko lepší je pak kapitola Filistr (s. 9), jež se naštěstí pro autora přidržuje zejména První *Nečasové úvahy*. Je to ale spíše referát než výklad a nepomáhají zmatečné skoky do časově různých textů typu *Mimo dobro a zlo*, *Radostná věda* a *Soumrak model*. To raději už promluva Pijavice ze 4. dílu *Tak pravil Zarathustra*, jež byla zcela opomenuta. Autor pracuje se svévolnými zkratkami, jež sice uvádí, ale až na konci práce: obvykle se *sigla* uvádějí před samotným textem. Nadto pracuje se zkratkami, jež neuvádí nejen v jejich seznamu, ale ani v seznamu literatury. Na s. 17 je v pozn. 12 zkratka TCCtN, jež není nikde zmíněna a musel jsem odhadem přijít na to, že se nejspíše bude asi jednat o *The Cambridge Companion to Nietzsche*.

Pak ovšem autor navazuje tématy (jazyk, řeč, vědomí, logika, askeze apod.), u kterých není zřejmé, proč vůbec? Spíše se snažil zúročit svou četbu vybraných Nietzscheho textů, než že by to jakkoli propívalo samotnému tématu a vedení argumentu. O spise OPL se píše na s. 18, že byl „utajovaný“. Nikoli, byl posthumní, nevydaný – to je přeci něco jiného. To nejsou žádné Heideggerovy úmyslně zatajované „černé notesy“, nýbrž opuštěný fragment textu, když se Nietzsche začal věnovat psaní *Nečasových úvah*. Operuje se s termínem „vůle k pravdě“ (s. 19 n.), aniž se vysvětlí, co znamená. To je pojem klíčový, který však není zřejmý sebou samým. V tomto kontextu se vždy

nezprostředkovaně a bez dalšího rozvinutí zmíní tělo¹ (jako *pars pro toto* s. 23) a myšlenka přivtělení (s. 33), aniž je zmíněna výkladová kniha na tato témata od vedoucího předložené diplomové práce.² Souvislost s tématem učence je pak úplnou záhadou.

Když se na s. 31 zmíní úvaha z knihy LPL o potřebě mít dva mozky, jeden na vědu, druhý pro „nevědu“, pak to přeci je potvrzený neurovědecký fakt, že mozkové hemisféry opravdu jsou komplementární přesně v tomto smyslu.³ Nadto není zřejmé, jak tato zmínka souvisí s tématem učence a jak má prospívat vedení výkladu.

Při uvedení motivu „plastické síly člověka“ (s. 32 n.) opět nepochopitelně schází výkladová kniha vedoucího diplomové práce na toto téma.⁴ Zcela schází zmínka dalšího rozpracování tohoto motivu v podobě pojetí „animálního vigor“ z knihy *Ecce homo*, kde Nietzsche naprosto konkrétně, téměř až na hranici grotesknosti ukazuje dietologie, klimatické a disciplinační opatření ze svého života.

Hodné pozornosti je srovnání s Maxem Weberem (s. 38 n.), které ale k vedení výkladu samotnému nepřispívají a je to spíše zajímavá vsuvka o „Wirkungsgeschichte“ či recepci Nietzscheova díla.

Poslední část věnovaná svobodnému duchu (s. 40 n.) je pak ve znamení zjevného chvatu při psaní, protože četnost a hrubost gramatických chyb (a to dokonce v uváděných citacích) je nesnesitelná. Nelze naprosto souhlasit s tím, co je uvedeno na adresu aforistického stylu Nietzscheova psaní (s. 40). O postavě svobodného ducha se uvažuje, jako kdyby to byla cílová konstanta Nietzscheova myšlení, když přitom se jedná o *časově jasně vymezený* koncept (LPL až RV), který je *opuštěn* nejpozději v *Zarath*. Proto je hrubou chybou tvrzení ze s. 42, že „koncept svobodného ducha [...] nápadně připomíná postavu nadčlověka“. Ne! To je něco úplně jiného. Pasáž věnovaná postavě „posledních lidí“ ze *Zarath*. nikam nevede a na daném místě (s. 42 n.) nechává čtenáře v rozpačitém, negativním úžasu „co to mělo být?!“

V úplném závěru je výklad věnovaný konceptu génia, a to pak zejména v komparaci se Schopenhauerovým vypracováním z WWV. Proč? Jak to pomáhá výkladu? Tvrzení ze s. 48, že u

¹ Není vůbec zřejmé, proč je (např. s. 29) takřka automaticky *redukováno na fenomén bolesti?*

² Chavalka, Jakub, *Přivtělení a morálka. Pojetí tělesnosti ve filosofii Friedricha Nietzscheho*, Praha 2014.

³ Srv. McGilchrist, Iain, *The Master and his Emissary. The Divided Brain and the Making of the Western World*, New Haven – London 2009.

⁴ Chavalka, Jakub, *Dějiny a sebetvorba. Jacob Burckhardt jako Nietzscheův modelový čtenář*, Praha 2019.

Schopenhauera má „vůle stejnou formu jako Descartův zlý bůh,⁵ zkresluje a stojí jako překážka opravdovému čistému poznání, jež je nesmrtelné“, je pak už z říše blábolu.

Práce nemá *sensu stricto* žádný obsahový závěr. Deklarovaný Závěr (s. 51 n.) pouze anotuje obsah předešlých kapitol. Není zde žádné vyznění či formulace nějaké odpovědi na nějakou výzkumnou otázku. Asi proto, že v práci žádná ani nebyla.

Předloženou diplomovou práci Lukáše Svobody **doporučuji** k obhajobě s návrhem hodnocení **dobře**.

Aleš Novák

XVI. I. MMXXIV

⁵ Nic takového u *Cartesia* není.